

Zemědělský svaz vítá podání ústavní stížnosti: Redistributivní platba musí být spravedlivá

Praha, 19. listopadu 2024 – Zemědělský svaz České republiky se plně staví za podání ústavní stížnosti, kterou inicioval spolek Ochrana zemědělce.

„Je jedině dobře, pokud Ústavní soud přezkoumá, zda je redistributivní sazba ve výši 23 % diskriminační. My z praxe vidíme, že tento systém vytváří značnou nerovnováhu v rámci zemědělského sektoru a ohrožuje jeho stabilitu,“ uvedl předseda Svazu **Martin Pýcha** na dnešním setkání Výboru Zemědělského svazu ve Větrném Jeníkově. Průměrná redistributivní sazba v EU je přitom mezi 10 a 12 procenty.

Kritická situace v zemědělství

Situace v zemědělství je skutečně vážná. Produkční zemědělci v současnosti čelí souběhu více nepříznivých vlivů, které dopadají na ekonomiku jejich podnikání, ať už se jedná o nízké ceny komodit na trhu, chybnou zemědělskou politiku, zvýšení daní nebo administrativní zátěž, která se rovněž promítá do nákladů. Současné neúměrně vysoké nastavení redistributivní platby ve výši 23 %, které nemá v ostatních členských státech EU obdoby, k tomuto stavu přispívá nemalou měrou.

Vytváří totiž v rámci sektoru značnou nerovnováhu. Tento systém nejenže diskriminuje střední a větší zemědělské podniky, ale ohrožuje také potravinovou soběstačnost České republiky. Pokud střední podniky, které jsou páteří našeho zemědělství a vytváří drtivou většinu produktů rostlinné i živočišné výroby, nebudou schopny ekonomicky přežít, dopad to bude mít na celou společnost – od zvyšování cen potravin až po ztrátu pracovních míst ve venkovských regionech.

Díky vysoké redistribuci na pokraji ekonomického přežití

Podle údajů Českého statistického úřadu tvoří podniky do 150 hektarů 88,5 % všech zemědělských podniků, obhospodařují pouze 22 % zemědělské půdy a zajišťují méně než třetinu produkce. Naproti tomu střední a větší podniky, které představují jen 11,5 % zemědělských podnikatelů, obhospodařují 78 % zemědělské půdy a produkují většinu našich potravin.

Zároveň je potřeba si uvědomit, že v České republice, na rozdíl od průměru EU, jsou výnosy zemědělců očištěné o dotace pod jejich výrobními náklady. Znamená to, že u nás v současnosti bez dotací zemědělská produkce není ekonomicky rentabilní. Zemědělský svaz se mimo jiné s poukazem na tuto skutečnost snaží iniciovat diskusi o vizi a strategickém směřování českého zemědělství. Abychom byli schopni mít udržitelnou zemědělskou produkci, která je zároveň cenově konkurenceschopná.

Současné nastavení redistributivní platby, která významným způsobem zvýhodňuje malé farmy na úkor těch větších, vede k výrazným poklesům hospodářských výsledků středních a větších zemědělců. Bez přehánění lze říci, že je doslova tlačí na pokraj ekonomického přežití.

Pro ilustraci, průměrný podnik obhospodařující 1 500 ha půdy přichází díky redistribucí ve výši 23 % oproti předchozímu dotačnímu nastavení o cca 1,7 milion korun ročně.

Proti nezvratnému trendu koncentrace

Zemědělský svaz na situaci dlouhodobě upozorňuje. Ministerstvo zemědělství si nechalo zpracovat i vlastní analýzu ÚZEI, která silný negativní dopad na střední a větší zemědělce dokládá. Ministr zemědělství postupně přišel s návrhem několika opatření, které měly tuto situaci narovnat. Žádné z nich se nepodařilo prosadit a realizovat. V tomto světle je překvapivé, že pozdější výroky pana ministra se nesou spíše v duchu, že problém je tak zanedbatelný, že není potřeba jej zvlášť řešit.

Problém podpory malých a rodinných farem je v tom, že probíhá na úkor ostatních, a to v nevídané míře. Rozpočet na zemědělské dotace je jenom jeden. Redistributivní platba znamená, že vezmeme 23 % tohoto rozpočtu a tuto částku přerozdělíme na prvních 150 hektarů každého zemědělce, což ale významně sníží sazbu na výměru od 151 hektarů výše. Průměr této sazby v EU je 10 až 12 procent. Struktura českého zemědělství je přitom taková, že drtivá většina produkce leží na bedrech středních a větších podniků. Navíc i malé farmy na západ od nás směřují ke koncentraci a spolupráci v rámci družstev či jiných forem sdružování. U nás je tento přirozený trend tímto opatřením administrativně potlačován.

Podpora rodinných farem ano, ale vyváženě

V České republice máme dlouhou tradici sdružování zemědělců, sahající od prvorepublikového družstevnictví až po éru kolektivizace. Tento model by mohl být v současném globalizovaném světě konkurenceschopný, pokud by nebyl podvazován vysokou redistributivní sazbou, která oslabuje střední podniky a posiluje velké holdingy.

Podpora rodinných farem je správná, pokud je vyvážená. Na západě vidíme, že i tyto farmy směřují k intenzifikaci a spolupráci. Jeden pohled je, kolik z malých farmářů se dá považovat za produkční zemědělce. Další pohled je jednoznačný trend koncentrace v zemědělství. Ve Francii, Německu či Nizozemsku farmy investují do moderních technologií, jako jsou robotické stáje, což zvyšuje efektivitu a welfare zvířat.

Evropský komisař pro zemědělství Janusz Wojciechowski upozornil, že mezi lety 2005 a 2015 zanikly v EU přibližně 4 miliony farem, což odpovídá zániku tisíce farem denně. U nás však současné nastavení dotací trestá formy sdružování do družstev či akciových společností. *„Výsledkem je, že střední a větší podniky, které by mohly být nositeli modernizace a udržitelnosti, jsou ekonomicky znevýhodněny. Tento systém vede také k umělému rozdělování větších zemědělců, což jde proti zvyšování efektivity a konkurenceschopnosti,“* upozorňuje **Martin Pýcha**.

Opačný efekt, než vláda zamýšlela

Systém přerozdělení dotací není jediným faktorem ekonomického zdraví středních zemědělských podniků, kterým se v současné chvíli nedaří. Rozhodně ale platí, že pokud se sazba redistributivní platby nezmění, mnoho středních podniků bude nuceno skončit nebo se začlenit pod velké holdingy. To povede k dalšímu zvyšování koncentrace vlastnictví v rukou velkých podnikatelských skupin, což je přesný opak toho, co vláda deklaruje jako svůj cíl.

„Dlouhodobě tak hrozí, že bude Česká republika ještě více závislá na dovozech, protože malé farmy nemohou samy zajistit dostatečné objemy produkce, jaké u nás spotřebujeme. Navíc se ztratí pozitivní vliv středních podniků na regionální rozvoj a zaměstnanost. Je jediné dobře, pokud Ústavní soud přezkoumá, zda je redistributivní sazba ve výši 23 % diskriminační,“ prohlásil předseda Zemědělského svazu **Martin Pýcha** na dnešním setkání Výboru svazu ve Větrném Jeníkově.

Kontakt pro média:

Michal Procházka, Zemědělský svaz ČR, vedoucí vnějších vztahů a tiskový mluvčí

+420 734 865 377, prochazka@zscr.cz

Lidija Erlebachová, Native PR, Senior Account Manager

+420 776 543 452, lidija.erlebachova@nativepr.cz

* * * * *

Zemědělský svaz České republiky (ZS ČR) je největší zaměstnavatelskou organizací v zemědělství. Členové ZS ČR hospodaří téměř na 1/3 užívané zemědělské půdy a zaměstnávají přes 42 % všech pracovníků v zemědělství. Svaz je člen Konfederace zaměstnavatelských podnikatelských svazů a zastupuje zemědělce v Radě hospodářské a sociální dohody (tripartitě). Svaz také zastupuje zemědělce a zemědělská družstva v evropské organizaci COPA/COGECA. Prostřednictvím svého členství v Družstevní Asociaci ČR se také podílí na činnosti Mezinárodního družstevního svazu v evropském regionu – Družstva Evropa. Více informací naleznete na www.zscr.cz, fb.me/zscrCZ/, www.zemedelstvize.cz, fb.me/zemedelstvize/, <https://www.najdizemedelce.cz/>, <https://www.ctpz.cz/>